

Z wokandy. Czym jest kodeks etyki radnych?

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: czwartek, 30, marzec 2023 13:15

Gabriela Trocka

Odsłony: 1257

Status radnego, jego obowiązki i prawa określono ustawowo w art. 23-25 u.s.g. Sposób wykonywania mandatu i podejmowanie w związku z mandatem określonej działalności należy do swobodnej sfery uznania przez każdego radnego. WSA w Olsztynie rozstrzygnął, że jest dopuszczalne uchwalenie przez radę gminy kodeksu etycznego radnego, o ile nie ma on charakteru władczego. Jego znaczenie polega na dobrowolnym podporządkowaniu się radnych określonym, wybranym zasadom etycznym, a jedyną sankcją za ich złamanie jest odpowiedzialność polityczna radnych. W odniesieniu do kodeksów etycznych radnych brak obecnie podstaw do nadawania im charakteru normatywnego. Wobec tego nie można zawrzeć postanowień dotyczących kodeksu w Statucie Gminy.

Rada Miasta na podstawie art. 18 ust. 2 u.s.g. podjęła uchwałę w sprawie Statutu Miasta. Wojewoda wywiódł do WSA skargę na ten akt. Chodziło o przepis mówiący, że „po złożeniu ślubowania radny może złożyć oświadczenie, że zobowiązuje się do przestrzegania Kodeksu Etyki Radnego”. W ocenie organu nadzoru żaden przepis prawa powszechnie obowiązującego nie upoważnił organów gminy do ustanawiania w statucie norm określających postępowanie radnego, wykonywanie przez niego mandatu oraz środków dyscyplinujących radnych.

WSA w Olsztynie rozstrzygając sprawę wskazał na wstępie, że uchwały organów JST należą do aktów prawa powszechnie obowiązującego na obszarze działania organów, które je ustanowiły. Uchwała jest aktem prawa miejscowego. Powinna zawierać w treści normy bezwzględnie obowiązujące, takie jak nakazy i zakazy. Niedopuszczalne jest wprowadzanie w takim akcie zapisów niewyrażających norm prawnych ani też o charakterze warunkowym.

Tymczasem, w przepisie statutu Rada postanowiła, że „po ślubowaniu radny może złożyć oświadczenie, że zobowiązuje się do przestrzegania Kodeksu Etyki Radnego”. Redakcja powyższego przepisu wskazuje, że ma on charakter normy otwartej – nie nakłada na radnego obowiązku, ale daje mu możliwość, a takich norm w akcie prawa miejscowego zamieszczać nie można. Powoduje to konieczność stwierdzenia nieważności danego fragmentu uchwały. Ponadto na temat tematu wypowiedział się NSA w wyroku z 17 maja 2006 r. Sąd uznał, że uchwała o przyjęciu Kodeksu Etyki radnych nie ma charakteru aktu normatywnego, władczego, za jaki można by uznać kodeks etyczny ustanowiony przez właściwy organ samorządu zawodowego w oparciu o podstawę ustawową, którego naruszenie może być podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej ([II OSK 287/06](#)).

Kodeks etyki radnych jest niewładczym aktem samozwiązania się radnych, jego znaczenie polega na dobrowolnym podporządkowaniu się radnych określonym wybranym zasadom etycznym, mającym służyć właściwemu wypełnianiu funkcji publicznej, a jedyną sankcją za naruszenie jego postanowień jest odpowiedzialność polityczna radnych. W odniesieniu do kodeksów etycznych radnych brak obecnie podstaw do nadawania im charakteru normatywnego. Oznacza to, iż w ramach autonomii JST możliwe jest podjęcie odrębnej uchwały w tym przedmiocie, ale nie w Statucie Gminy.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Olsztynie z dnia 29 sierpnia 2017 r. II SA/OI 531/17